

CVIČENÍ 6. - Banky a monetární politika (kapitola 27)

Opakování: Jak můžete obecně získat kapitál pro firmu? Jaký je rozdíl mezi obligacemi a akciemi? Jaký je rozdíl mezi státním rozpočtem a veřejnými financemi? Co jsou mandatorní výdaje? Jaké vznikají náklady mrtvé váhy ve spojitosti s daněmi? Definujte principy užítku a schopnosti platit. Vysvětlete cyklický a strukturální deficit. Co je tzv. efekt vytěsnění? Jak se má projevit ricardovská ekvivalence v situace rozpočtového deficitu?

Peníze

Co jsou peníze? Jak by vypadal obchod, pokud bychom neměli peníze, jak se takový obchod nazývá? Popište, jak si představujete vzájemnou shodu potřeb? Jak by vypadal obchod bez peněz a vzájemné shody potřeb? Co jsou transakční náklady? Jak si představujete komoditní peníze? Co determinuje nabídku komoditních peněz? Kdo ovlivňuje nabídku současných peněz? Co jsou peníze s nuceným oběhem (fiat money)? Co to jsou depozitní peníze a v čem se liší od hotovostních? Jaké znáte depozitní peníze?

Funkce peněz

Jaké jsou funkce peněz? Definujte a vysvětlete, jak peníze plní jednotlivé funkce? Jmenujte alternativní uchovatele hodnoty. Jak budete reagovat, pokud peníze nebudou plnit funkci uchovatele hodnoty? Jaké vlastnosti z aktiva dělají vhodný prostředek směny? A jaké z něj dělají vhodného uchovatele hodnoty? Jaký je rozdíl mezi penězi a bohatstvím?

Peněžní agregáty

ČR: M1 = oběživo + šekovatelná korunová depozita (vklady na požádanou)

M2 = M1 + termínovaná depozita + devizové vklady

USA: M1 = oběživo + šekovatelná depozita + cestovní šeky

M2 = M1 + malá termínová depozita do určité výše (do 100 000) + spořicí účty + ...

M3 = M2 + tzv. velká termínovaná depozita + něco dalšího

K čemu slouží agregáty? Interpretujte přílohu č. 1. Proč je centrální banky sledují? Interpretujte graf v příloze č. 2. Za jakých okolností může dojít ke ↕ množství peněz v oběhu?

Centrální banka a její činnost

Jak vypadá struktura bankovního sektoru? Kolika stupňovou máme bankovní soustavu? Jak se jmenují CB v ČR, USA, Německu, UK a EU? Jak se označuje hospodářská politika prováděná centrální bankou?

• **cíl CB**

Jaký je hlavní cíl centrální banky? Mohou mít nějaké další cíle – případně jaké? Co znamená, že má centrální banka jako cíl stabilitu měny? Mají všechny centrální banky jen jeden cíl?

• **funkce CB:**

Co dělá centrální banka – tj. jaké funkce v systému plní? Jak si představujete funkci věřitele poslední instance?

• **nezávislost CB**

Proč je důležitá nezávislost centrální banky? Považujete ČNB za nezávislou, na základě čeho to poznáte?

• **nástroje CB**

Definujte nástroje centrální banky. Vysvětlete, jak CB může měnit objem peněz v ekonomice pomocí jednotlivých nástrojů. Jak bude například CB snižovat množství peněz v oběhu pomocí operací na volném trhu. Co to je repo sazba?

Význam bank

Definujte financování přímé a nepřímé. Který ze způsobů je efektivnější a proč? Jaký je obecný vztah mezi výnosem a rizikem investice? Jaká je úloha komerčních bank? Jmenujte některé komerční banky v ČR.

Tvorba depozitních peněz

• **povinné minimální rezervy (PMR)**

Co to jsou rezervy? Jak fungují PMR? Jaká je přibližně jejich výše v ČR? Proč někdy stanoví CB rozdílné PMR pro vklady na viděnou a termínované vklady? Interpretujte přílohu č. 3.

• **pasiva vs. aktiva bank**

Definujte pasiva a aktiva bank. Jaký je mezi nimi vztah? Jak se liší váš pohled na běžný účet a úvěr od pohledu banky?

• **solventnost vs. likvidita**

Může být banka solventní a nelikvidní? Zapište takovou situaci do bilance banky.

Co je run na banku? Co se děje s nabídkou peněz, pokud dojde k runu? Jaké má CB problémy s ovlivněním množství peněz? Jakým způsobem banka vydělává peníze? Jak úspěšný je bankovní dohled při kontrole bank?

BOX: Jak fungují kryptoměny? Kdo určuje jejich nabídku a hodnotu? Myslíte, že virtuální měny mohou oslabit sílu monetární politiky? Jak?

• peněžní multiplikátor ($=1/r$)

$$D = 1/r * R$$

r je rezervní poměr; D = přírůstek depozitních peněz; R = přírůstek rezerv v bankovním systému

Interpretujte schémata v příloze č. 4. Jaký je rozdíl v situaci, že PMR jsou 5 a 15% -viz příloha č. 5. Funguje v praxi multiplikátor depozit přesně dle uvedeného vzorce? Zpracujte příklady.

Příklady

Příklad č. 1:

V ekonomice je 10 000 Kč, všechny tyto peníze jsou uloženy v jedné bance. Tato banka půjčí 9 250. Zakreslete bilanci banky. V jakém systému tato banka funguje? Jaký je rezervní poměr? Jak velký je multiplikátor? Pokud se rezervy zvýší o 250 Kč – Jak velký bude dopad na vklady (za nezměněného rezervního poměru)?

Příklad č. 2:

Předpokládejme, že bankovním sektoru země jsou následující parametry – povinné rezervy 80, dobrovolné rezervy 40, vklady 800, půjčky 600, státní pokladniční poukázky 80.

Jak vypadá bilance? Jaké vysoká je míra povinných minimálních rezerv? Předpokládejme, že lidé nedrží žádnou hotovost. Co se stane, pokud centrální banka změní povinné minimální rezervy na 5 % a banky chtějí držet stejné procento dobrovolných rezerv a nemění svoje držení státních pokladničních poukázek. Zakreslete novou bilanci.

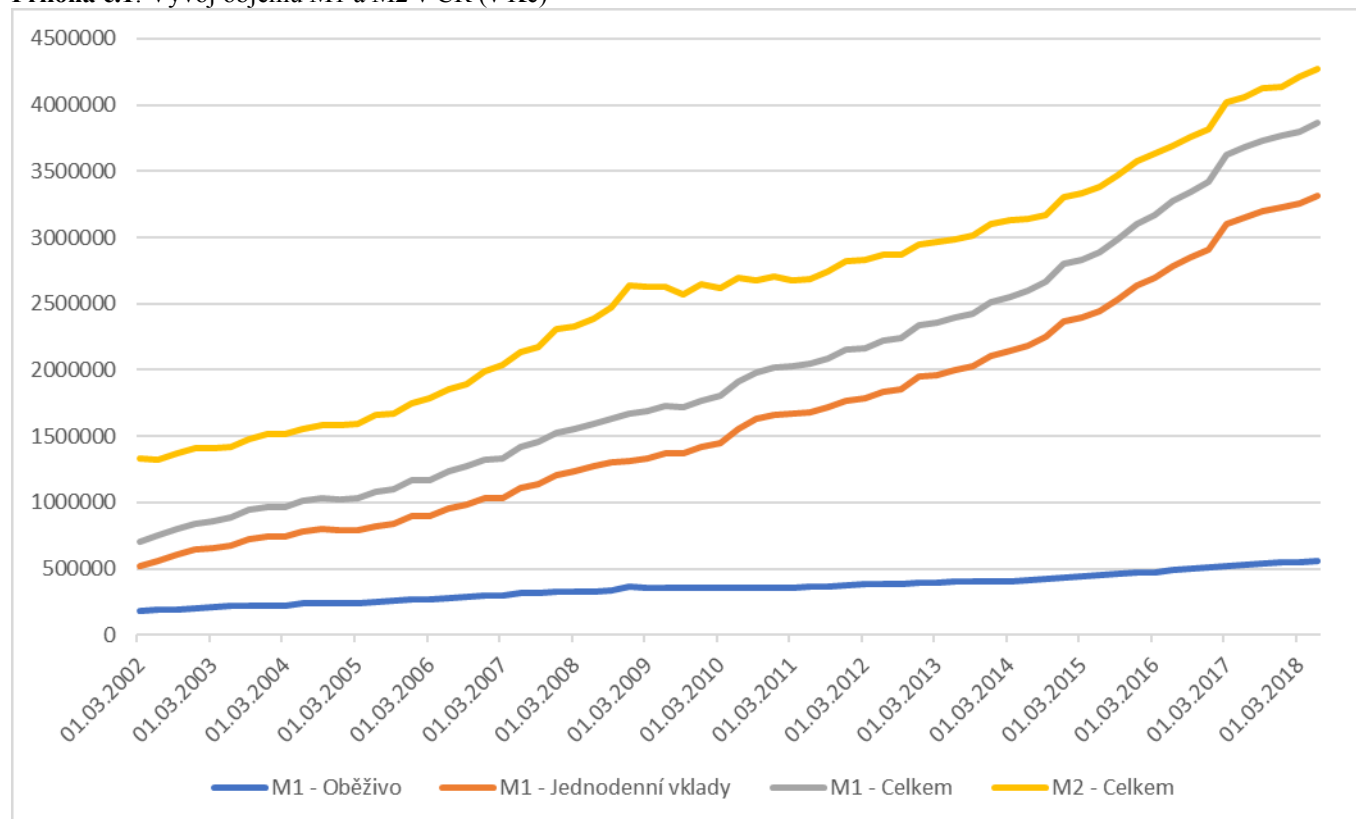
Příklad č. 3:

Předpokládejme, že povinné rezervy pro vklady jsou 10 % a banky nedrží žádné dobrovolné rezervy.

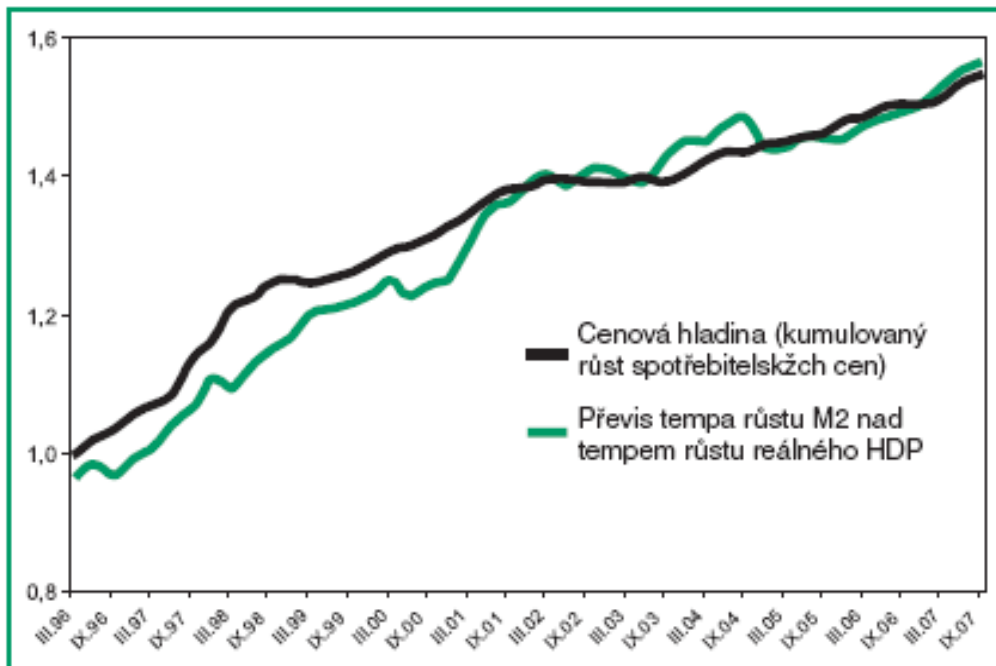
a) Jaký je dopad na rezervy v ekonomice a na peněžní nabídku, prodá-li Fed vládní obligace za milion dolarů?

b) Fed sníží povinné minimální rezervy na 5 %, ale banky se rozhodnou držet dalších 5 % dobrovolných rezerv. Proč by se banky mohly takto rozhodnout? Jak se v důsledku této změny celkově změní peněžní multiplikátor a nabídka peněz?

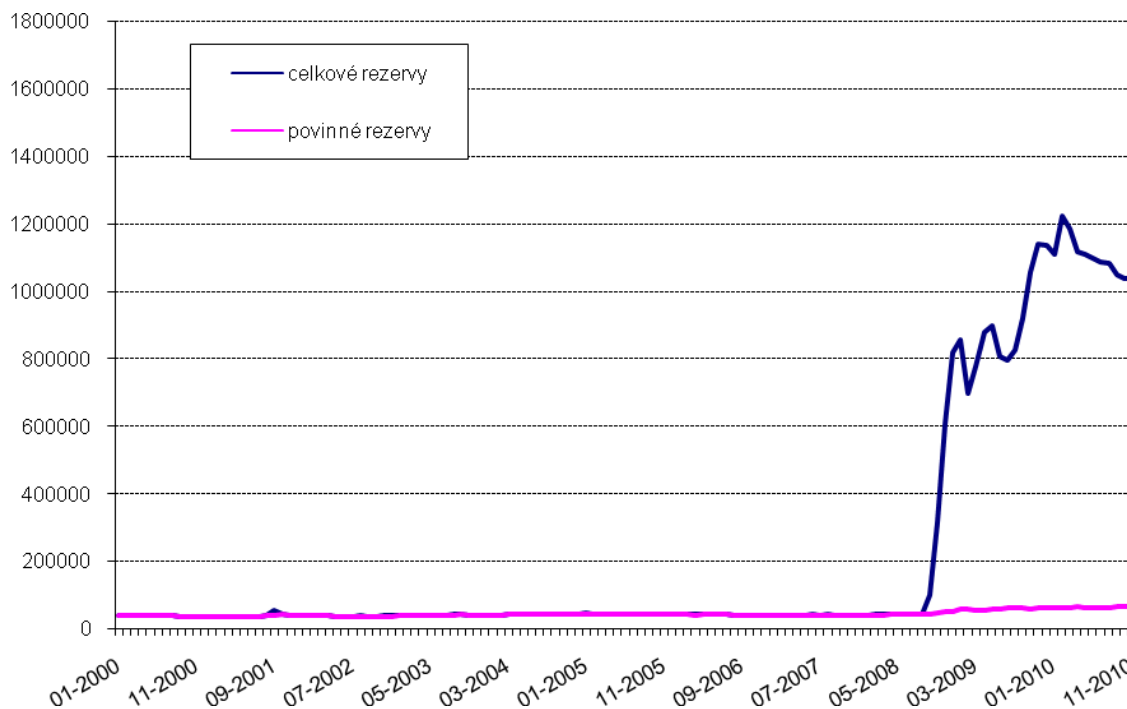
Příloha č.1: Vývoj objemu M1 a M2 v ČR (v Kč)

Příloha č. 2 Vývoj M2 a cenové hladiny

Příloha č. 3: Celkové a povinné rezervy bank v USA

Příloha č. 4: Prostý multiplikátor depozit

AKTIVA Rezervy: 100 Úvěry: 900	PASIVA Vklady: 1000	AKTIVA Rezervy: 90 Úvěry: 810	PASIVA Vklady: 900	AKTIVA Rezervy: 81 Úvěry: 729	PASIVA Vklady: 810
Σ aktiv: 1000	Σ pasiv: 1000	Σ aktiv: 900	Σ pasiv: 900	Σ aktiv: 810	Σ pasiv: 810
AKTIVA Rezervy: 73 Úvěry: 656	PASIVA Vklady: 729	AKTIVA Rezervy: 66 Úvěry: 590	PASIVA Vklady: 656	AKTIVA Rezervy: 59 Úvěry: 531	PASIVA Vklady: 590
Σ aktiv: 729	Σ pasiv: 729	Σ aktiv: 656	Σ pasiv: 656	Σ aktiv: 590	Σ pasiv: 590

Příloha č. 5: Prostý multiplikátor depozit pro povinné rezervy 15 a 5%

situace	Δ depozit	úvěry	rezervy	Δ depozit	úvěry	rezervy
1.	1000	850	150	1000	950	50
2.	850	722,5	128	950	902,5	48
3.	722,5	614,125	108	902,5	857,375	45
4.	614,125	522,00625	92	857,375	814,50625	43
5.	522,00625	443,7053125	78	814,50625	773,7809375	41
6.	443,7053125	377,1495156	67	773,7809375	735,0918906	39
7.	377,1495156	320,5770883	57	735,0918906	698,3372961	37
8.	320,5770883	272,490525	48	698,3372961	663,4204313	35
9.	272,490525	231,6169463	41	663,4204313	630,2494097	33
10.	231,6169463	196,8744043	35	630,2494097	598,7369392	32
11.	196,8744043	167,3432437	30	598,7369392	568,8000923	30
12.	167,3432437	142,2417571	25	568,8000923	540,3600877	28
13.	142,2417571	120,9054936	21	540,3600877	513,3420833	27
14.	120,9054936	102,7696695	18	513,3420833	487,6749791	26
15.	102,7696695	87,3542191	15	487,6749791	463,2912302	24
Σ	6084,31	5171,66	913	10734,18	10197,47	537
...
Celkem	6666,6667	5667	1000	20000	19000	1000